

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA ROKOSZ p. POLSCE

(Skarga nr 15952/09)

WYROK

STRASBURG

dn. 27 lipca 2010

PRAWOMOCNY

dn. 27.10.2010 r.

Wyrok ten stał się prawomocny zgodnie z wymogami określonymi w artykule 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten podlega korekcie wydawniczej.

W sprawie Rokosz p. Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (czwarta sekcja), jako izba składająca się z następujących sędziów :

Nicolas Bratza, *przewodniczący*,

Lech Garlicki,

Giovanni Bonello,

Ljiljana Mijović,

David Thór Björgvinsson,

Ledi Bianku,

Mihai Poalelungi,

oraz Lawrence Early, *kanclerz sekcji*,

Obradując na posiedzeniu niejawnym w dniu 6 lipca 2010 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu :

POSTĘPOWANIE -/-

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 15952/09) wniesionej w dniu 10 marca 2009 roku przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na podstawie artykułu 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego Pana Ryszarda Rokosza („skarżący”). -/-

2. Rząd polski („Rząd”) był reprezentowany przez jego pełnomocnika Pana Jakuba Wołásiewicza, z Ministerstwa Spraw Zagranicznych. -/-

3. Skarżący zarzucił naruszenie artykułu 3 Konwencji z powodu osadzenia go przez władze w zakładzie karnym pomimo jego złego stanu zdrowia i niemożności zapewnienia mu odpowiedniej opieki medycznej oraz wbrew opinii biegłych, którzy stwierdzili, że jest niezdolny do odbywania kary pozbawienia wolności. -/-

4. W dniu 7 września 2009 r. Przewodniczący podjął decyzję o powiadomieniu Rządu o wpłynięciu skargi na podstawie artykułu 3 Konwencji. Nadto, na mocy artykułu 41 Regulaminu Trybunału Przewodniczący przyznał tej skardze pierwszeństwo. Na mocy artykułu 29 § 3 Konwencji przyjęto, że sprawa zostanie rozpatrzona w tym samym czasie zarówno, co do dopuszczalności jak i co do meritum. -/-

STAN FAKTYCZNY -/-

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY -/-

5. Skarżący urodził się w 1951 roku i jest obecnie osadzony w zakładzie karnym w Białymstoku. -/-

6. Od bliżej nieustalonego w skardze okresu skarżący odbywa karę pozbawiania wolności orzeczoną wobec niego w dniach 15 stycznia 2001 r. (trzy lata i sześć miesięcy), 13 lutego 2002 r. (sześć lat i sześć miesięcy) oraz 23 stycznia 2004 r. (trzy lata i cztery miesiące). -/-

7. Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2007 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku udzielił skarżącemu dwumiesięcznej przerwy w odbywaniu kary ze względu na jego stan zdrowia. Pomimo opinii lekarza z zakładu karnego, który utrzymywał, że skarżący może być leczony w warunkach więziennych, sąd dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza, z której wynikało, że z powodu operacji przeszczepu protezy aortalno-udowej, którą skarżący przeszedł się w 2003 r. musi on niezwłocznie poddać się rehabilitacji. Sąd podkreślił, że podobne zalecenie lekarskie zostało już wydane w 2005 roku. Sąd wziął również pod uwagę opinię drugiego biegłego lekarza, który podał, że nie ma możliwości zapewnienia skarżącemu niezbędnego dla niego leczenia w warunkach więziennych. W istocie, nowoutworzony oddział rehabilitacyjny w Zakładzie Karnym w Łodzi miał ograniczone możliwości przyjmowania pacjentów odbywających karę pozbawiania wolności (9 osób), a nadto czas oczekiwania na rehabilitację był bardzo długi (około półtora roku). Sąd uznał, że udzielenie skarżącemu przerwy w odbywaniu kary jest w przedmiotowej sprawie niezbędne, aby mógł się poddać odpowiedniemu leczeniu. Na marginesie sąd zauważył, że skarżący przestrzegał reguł obowiązujących w czasie przerw w odbywaniu kary, udzielnych mu uprzednio dwukrotnie z tego samego powodu. -/-

8. Dalsze przerwy w odbywaniu kary zostały udzielone skarżącemu w dniach 2 października i 4 grudnia 2007 r. oraz w dniach 22 stycznia i 27 marca 2008 r. W uzasadnieniu wskazano, że wobec braku poprawy zdrowia skarżący musi kontynuować leczenie kardiologiczne poza zakładem karnym, tym bardziej, że w 2007 r. doznał on zawału mięśnia sercowego. W opiniach medycznych będących podstawą uzasadnienia wskazano, że skarżący miał wyznaczone już terminy konsultacji medycznych, a w styczniu 2008 r. miał rozpocząć leczenie sanatoryjne. Choroby skarżącego zostały uznane za nieuleczalne, postępujące i stanowiące poważne zagrożenie dla jego zdrowia a nawet życia. -/-

9. Z opinii biegłego kardiologa wydanej w dniu 12 listopada 2007 r. na zlecenie sądu wynika, że „istniałoby ogromne zagrożenie dla skarżącego w razie kontynuowania odbywania kary w warunkach zakładu karnego” oraz

mogłoby stanowić zagrożenie dla jego życia. Biegły podał, że skarżący wymaga stałego nadzoru medycznego oraz łatwego dostępu do poradni specjalistycznych. Według biegłego, żaden zakład karny nie zapewniłby skarżącemu odpowiedniej przy jego stanie zdrowia opieki medycznej, a w szczególności z uwagi na fakt, że jest on pacjentem z grupy wysokiego ryzyka zagrożenia nagłym zgonem, niemożliwym do wyeliminowania nawet w warunkach poza zakładem karnym. Biegły wniosł o odstąpienie od wykonywania kary pozbawiania wolności wobec skarżącego, określając jednostki chorobowe, na które cierpi jako zaawansowane i poważne. Biegły uznał, że następne przerwy w odbywaniu kary przez skarżącego byłyby uzasadnione jedynie w przypadku, gdyby rokowania, co do jego wyleczenia i życia byłyby dobre. Według biegłego, pacjent źle rokował. -/-

10. W dniu 18 kwietnia 2008 r. skarżący złożył wniosek o zawieszenie postępowania wykonawczego podając, że w czasie przerwy w odbywaniu kary stan jego zdrowia pogorszył się. Wskazał, że cierpi na miażdżycę zrostową naczyń kończyn dolnych, nadciśnienie tętnicze, cukrzycę oraz hiperlipidemię. Ponadto przeszedł zawał serca, a stan zdrowia z powodu choroby cukrzycowej, na którą cierpiał znacząco się pogorszył. Skarżący wskazał, że pozostaje pod stałą opieką lekarzy ze Szpitala Klinicznego w Olsztynie. -/-

11. Postanowieniem z dnia 29 lipca 2008 r. sąd okręgowy przedłużył na okres do dnia 2 listopada 2008 r. przerwę w odbywaniu kary. W uzasadnieniu sąd powołał się na dokumentację medyczną skarżącego, z której wynikało, że stan jego zdrowia jest zły, a choroby, na które cierpi stanowią zagrożenie dla życia. Z uwagi na stan zdrowia skarżącego leczenie powinno być kontynuowane. -/-

12. Z akt sprawy wynika, że w dniu 3 listopada 2008 r. skarżący został osadzony w Zakładzie Karnym w Gdańsku. -/-

13. Dwoma postanowieniami wydanymi w dniu 16 grudnia 2008 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił wniosek skarżącego z dnia 18 kwietnia 2008 r. o zawieszenie postępowania wykonawczego. Sąd wydał postanowienie po rozpoznaniu opinii biegłego kardiologa z dnia 6 września 2008 r., który wyraził stanowisko, że współistnienie określonych schorzeń u skarżącego stanowi poważne niebezpieczeństwo dla zdrowia, a nawet zagrożenie życia. Biegły uznał, że skarżący jest trwale niezdolny do odbywania kary pozbawienia wolności, podkreślając jednocześnie, że jeżeli sąd będzie miał odmienne stanowisko, to odbywanie kary powinno mieć miejsce w zakładzie karnym z zapleczem szpitalnym. Opierając się na ostatniej uwadze z opinii biegłego sąd uznał, że „brak jest długotrwałej przeszkody tamującej postępowanie wykonawcze” wobec skarżącego. -/-

14. Skarżący złożył odwołanie. Podał krytyce okres czasu, jaki był potrzebny sądowi na rozpatrzenie złożonego przez niego odwołania. Mimo, że złożył je na długo przed zakończeniem przerwy w odbywaniu kary, to

sąd potrzebował ośmiu miesięcy na rozpatrzenie tego zażalenia. Ponieważ w międzyczasie przerwa w odbywaniu kary się zakończyła skarżący musiał być ponownie osadzony, pomimo opinii biegłych stwierdzających, że jest niezdolny do odbywania kary pozbawienia wolności. Skarżący podniósł, że po powrocie do zakładu karnego jego stan zdrowia pogorszył się, ponieważ nie był właściwie leczony. W szczególności, od 4 do 28 listopada 2008 r. nie otrzymywał insuliny. Nadto, nie otrzymywał w zakładzie karnym wszystkich przepisanych mu lekarstw, ponieważ stwierdzono, że sam powinien je sprowadzić. Skarżący podkreślił również, że miał trudności z dostępem do lekarzy specjalistów. -/-

15. W dniu 4 lutego 2009 r. skarżący złożył uzupełnienie do odwołania. Wniósł, aby sąd uwzględnił opinię biegłego lekarza kardiologa wydaną w listopadzie 2007 r. (zob. § 9 powyżej). -/-

16. W dniu 24 lutego 2009 r. skarżący wystąpił z wnioskiem o przyznanie mu obrońcy z urzędu, który reprezentowałby go w czasie postępowania. Podkreślił, że z powodu złego stanu zdrowia oraz niezdolności do podjęcia z tego powodu pracy nie posiada on środków finansowych na wynagrodzenie dla adwokata. Nie mógł również liczyć na pomoc rodziny, ponieważ jego bliscy zmarli. Skarżący podniósł, że mimo wielu składanych wniosków sąd nie doręczył mu opinii biegłego lekarza będącego podstawą do oddalenia przez sąd jego wniosku o zawieszenie postępowania wykonawczego. Skarżący oświadczył, że z uwagi na stan zdrowia nie będzie w stanie skutecznie odwołać się od postanowień wydanych w dniu 16 grudnia 2008 r. -/-

17. Postanowieniami z dnia 27 lutego 2009 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił zażalenie skarżącego uznając, że stan jego zdrowia, choć niepokojący uzasadnia wydania postanowienia o zwieszeniu postępowania wykonawczego. Sąd wskazał, że zgodnie z wnioskami zawartymi w opinii biegłego z dnia 6 września 2008 r. „odbywanie kary powinno mieć miejsce w zakładzie karnym z zapleczem szpitalnym” oraz podniósł, że w przedmiotowej sprawie przestrzegano tego zalecenia. Sąd przytoczył ponadto fragment opinii biegłego kardiologa wydanej w dniu 12 listopada 2007 r. mówiący, że „skarżący jest pacjentem z grupy wysokiego ryzyka zagrożenia nagłym zgonem i nawet w warunkach poza zakładem karnym lekarze nie są w stanie tego ryzyka usunąć i przewidzieć”. W związku z powyższym sąd uznał, że stan zdrowia skarżącego może ulec pogorszeniu niezależnie od tego czy będzie on odbywał karę czy też będzie przebywał poza zakładem karnym. Poza tym nie można było założyć, że niezdolność do odbywania kary okaże się trwała oraz nie można wykluczyć, że leczenie skarżącego zakończy się sukcesem. Sąd zauważył, że skarżący miał kilkakrotnie możliwość korzystania z przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności co prowadziło do wniosku, że przedłużanie tej

przerwy nie jest już konieczne, tym bardziej, że Zakład Karny w Gdańsku dysponował odpowiednią opieką medyczną. -/-

18. Pismem z dnia 4 marca 2009 r. doręczonym skarżącemu w dniu 13 marca 2009 r. sędzia penitencjarny poinformował go, że w dniu 3 marca 2009 oddalił jego wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu podając w uzasadnieniu, że nie wykazał on wystarczająco dowodów o braku środków finansowych. -/-

19. W nieustalonym dniu skarżący złożył wniosek o udzielenie przerwy w odbywaniu kary z powodu złego stanu zdrowia. Wniosek został oddalony w dniu 6 kwietnia 2009 r. przez Sąd Okręgowy w Gdańsku, który powołał się na opinię dyrektora Szpitala przy Zakładzie Karnym w Gdańsku, który stwierdził, że skarżący może być leczony w warunkach więziennych. Skarżący złożył odwołanie. -/-

20. W dniu 12 maja 2009 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku uchylił postanowienie z dnia 6 kwietnia i odesłał akta sprawy do ponownego rozpatrzenia. Sąd zauważył, że sytuacja skarżącego powinna być poddana dokładniejszej kontroli, w szczególności w świetle opinii biegłych lekarzy przedłożonych w 2008 roku, w których stwierdzono niezdolność skarżącego do odbywania kary pozbawienia wolności. Sąd apelacyjny uznał, że lekarze specjaliści winni ponownie ocenić stan zdrowia skarżącego. Powinni oni wypowiedzieć się w kwestii, czy skarżący może odbywać karę, biorąc pod uwagę opiekę medyczną w zakładzie karnym. Nadto, należy rozważyć, w świetle stwierdzeń lekarzy specjalistów, zasadność opinii lekarza z zakładu karnego. -/-

21. Z dokumentów przedłożonych przez skarżącego, że w dniu 19 maja 2009 r. kolegium lekarskie orzekło wobec niego znaczny stopień niepełnosprawności, który stwierdzono zresztą już w 2001 roku. Przedmiotowy dokument wskazuje również, że skarżący jest niezdolny do pracy oraz, że wymaga stałej opieki ze strony osoby trzeciej. -/-

22. Z ostatniego pisma skarżącego z dnia 6 kwietnia 2010 r. wynika, że do tego dnia postanowieniu sądu apelacyjnego z dnia 12 maja 2009 r. nie nadano biegu. Nie przeprowadzono, w szczególności, żadnego badania lekarskiego zaleconego przez ten organ. -/-

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE -/-

23. Artykuł 15 § 2 Kodeksu Karnego Wykonawczego stanowi :

« Jeżeli zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca postępowanie wykonawcze, a w szczególności jeżeli nie można ująć skazanego albo nie można wykonać wobec niego orzeczenia z powodu choroby psychicznej lub innej przewlekłej, ciężkiej choroby, postępowanie zawiesza się w całości lub w części na czas trwania choroby.» -/-

PRAWO -/-

I. ZARZUT NARUSZENIA ARTYKUŁU 3 KONWENCJI -/-

24. Skarżący zarzuca naruszenie jego prawa, aby nie być poddawany niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu, tak jak przewiduje artykuł 3 Konwencji, który brzmi następująco :

« Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. » -/-

A. Dopuszczalność skargi -/-

25. Rząd powołał się na niewyczerpanie krajowych środków odwoławczych. Rząd podniósł, że skarżący mógł w trybie artykułu 24 § 2 Kodeksu cywilnego w związku z artykułem 448 tej ustawy, wnieść powództwo przeciwko Państwu o ochronę dóbr osobistych, a w szczególności zdrowia. Wnosząc takie powództwo mógł, z jednej strony wnosić o zaniechanie bezprawnego działania naruszającego przedmiotowe prawa, a z drugiej strony o naprawienie szkody poniesionej w wyniku tego naruszenia w wypadku, gdy szkoda ta już nastąpiła. Nadto Rząd uważał, że wniesienie powództwa o naprawienie szkody przewidziane przez artykuł 417 kodeksu cywilnego mogłoby być w przedmiotowej sprawie odpowiednim zadośćuczynieniem. -/-

26. Skarżący odrzucił argumentację Rządu. Podniósł, że poprzez wniesienie skargi, chciał przede wszystkim zobowiązać sąd do zastosowania się do wniosków zawartych w opiniach biegłych lekarzy oraz poprawić stan opieki medycznej nad jego osobą. -/-

27. Trybunał zauważył, że skarżący kilkakrotnie wnosił o udzielenie mu przerwy w odbywaniu kary z powodu złego stanu zdrowia. Nadto, z tego samego powodu, składał wnioski o zawieszenie postępowania wykonawczego stosowanego wobec jego osoby. We wszystkich wnioskach, skarżący przywoływał niemożność pogodzenia jego kondycji zdrowotnej z odbywaniem kary pozbawienia wolności. Wziąwszy pod uwagę powyższe Trybunał stwierdza, że skarga skarżącego została właściwie podniesiona przed krajowe władze. W tych okolicznościach nie można wymagać, by korzystał jeszcze z innych środków (w tym kontekście *Kaniewski p. Polsce*, wyrok z dn. 8 listopada 2005 r., nr 38049/02). -/-

28. Tak też, Trybunał odrzucił sprzeciw Rządu. -/-

29. Trybunał stwierdził, że skarga nie może być uznana za oczywiście nieuzasadnioną w rozumieniu artykułu 35§ 3 Konwencji. Ponadto zauważył, że nie ma żadnego powodu by uznać ją za niedopuszczalną. Należy, zatem uznać ją za dopuszczalną. -/-

B. Meritum -/-

30. Rząd oświadczył, że nie będzie wypowiadał się, co do meritum sprawy. -/-

31. Skarżący natomiast przytoczył na początek właściwe przepisy kodeksu karnego wykonawczego, z których wynika, że osoba pozbawiona zachowuje prawa i wolności obywatelskie. Dotyczy to szczególnie prawa do godności i zdrowia. Skarżący potępił sposób zachowania sądów krajowych, które orzekały o niezawieszaniu wobec niego postępowania wykonawczego mimo jednomyślnych wniosków lekarzy specjalistów, którzy wskazywali, że jest on niezdolny do odbywania kary pozbawienia wolności oraz przedstawiali, jakie ryzyko niesie za sobą jego dalsze przebywanie w zakładzie karnym. Skarżący zakwestionował wartość merytoryczną opinii lekarskiej lekarza z zakładu więziennego, która stała się podstawą dla sądów do wydania postanowień o niezawieszeniu postępowania wykonawczego; opinia ta została wydana bez uprzedniego przeprowadzenia niezbędnych badań lekarskich i konsultacji pełnej dokumentacji medycznej skarżącego, to jest w sposób niezgodny z obowiązującym prawem. Skarżący podkreślił, że postanowienie sądu apelacyjnego nakazujące przeprowadzenie badania przez lekarzy specjalistów nie zostało dotychczas wykonane. -/-

32. Skarżący poddał również krytyce jakość opieki medycznej w zakładach karnych. Podniósł, że okazała się ona nieskuteczna w jego sytuacji zdrowotnej, to jest skazanego cierpiącego na poważne, o postępującym charakterze dolegliwości, wymagające specjalistycznego leczenia oraz ciągłego dostępu do lekarzy specjalistów oraz rehabilitacji. Tak też, nie tylko stan jego zdrowia się nie poprawił, ale stale się pogarszał do tego stopnia, że jest obecnie osobą niepełnosprawną wymagającą stałej opieki ze strony osoby trzeciej. Skarżący dodał, że same warunki odbywania kary również się pogorszyły, ponieważ został przeniesiony do zakładu o zastrzonym reżimie. -/-

33. Trybunał przypomniał, że złe traktowanie, które podlega artykułowi 3 powinno odznaczać się pewnym minimalnym stopniem dolegliwości. Ocena tej dolnej granicy jest względna; zależy od wszystkich elementów stanu faktycznego, a szczególnie od czasu trwania traktowania, jego skutków dla stanu psychofizycznego, a także niekiedy od płci, wieku i stanu zdrowia skarżącego (zob. m.in. *Price p. Wielkiej Brytanii*, nr 33394/96, z dn. 10 lipca 2007 r., § 24; *Mouisel p. Francji*, nr 67263/01, z dn. 14 listopada 2002 r., § 37). Aby móc mówić o „niehumanicznym” lub „poniżającym traktowaniu lub karaniu” trzeba wykazać, że cierpienie lub poniżenie przekroczyło próg stanowiący nieodłączny element traktowania lub słusznej kary (*Jalloh p. Niemcom* [GC], nr 54810/00, § 68, dn. 11 lipca 2006 r.).-/-

34. Artykuł 3 nakłada na Państwo pozytywny obowiązek zapewnienia osobom pozbawionym wolności warunków zgodnych z poszanowaniem ich godności ludzkiej w sposób, który nie sprawia im jednocześnie bólu lub niedogodności przekraczających nieunikniony poziom cierpienia właściwy dla pozbawienia wolności oraz zapewnienia im stosownego zabezpieczenia zdrowia i dobrego samopoczucia, szczególnie poprzez wymaganą pomoc medyczną i opiekę (*Kudła p. Polsce* [WI], nr 30210/96, § 94, z dn. 26 października 2000 r.; *Rivière p. Francji*, nr 33834/03, § 62, z dn. 11 lipca 2006r.). Brak odpowiedniej opieki medycznej oraz w ogóle osadzenie chorej osoby w nieodpowiednich warunkach, może być co do zasady równoznaczne z traktowaniem wbrew przepisowi artykułu 3 (*İlhan p. Turcji* [WI], nr 22277/93, § 87, z dn. 27 czerwca 2000 r.). Ponadto, poza zdrowiem osadzonego należy mu odpowiednio zapewnić dobre samopoczucie (wyż. cyt. *Mouisel* § 40). -/-

35. Odbywająca karę osoba chora musi być umieszczona w warunkach zapewniających ochronę jej zdrowia, z uwzględnieniem powszechnie znanych i uzasadnionych ograniczeń związanych z osadzeniem. Nie można interpretować artykułu 3 Konwencji, jako ustanawiającego ogólny obowiązek zwolnienia osoby z zakładu karnego z powodów zdrowotnych lub przeniesienia jej do zwykłego szpitala, nawet, jeśli cierpi na chorobę, która jest szczególnie uciążliwa w leczeniu (wyż. cyt. *Mouisel* § 40). Trybunał dopuszcza, że jakość opieki medycznej w zakładzie karnym może niekiedy odbiegać od oferty opieki medycznej proponowanej w publicznych jednostkach zdrowia. Mimo tego, artykuł 3 Konwencji nakłada na Państwo obowiązek ochrony integralności fizycznej osób pozbawionych wolności, w szczególności poprzez zapewnienie im odpowiedniej opieki medycznej. Trybunał uznaje, że w przypadku, gdy sąd postanawia umieścić chorą osobę w zakładzie karnym, to musi on kontrolować w szczególnie staranny sposób czy warunki odbywania kary są godzone ze szczególnymi potrzebami osoby chorej (*Farbtuhs p. Łotwie*, nr 4672/02, z dn. 2 grudnia 2004 r., § 56). -/-

36. Trybunał nie może wykluczyć, że w szczególnie trudnych warunkach, można znaleźć się w obliczu sytuacji, gdy względy prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości będą wymagały podjęcia działań o charakterze humanitarnym w celu ich rozwiązania (*Matencio p. Francji*, nr 58749/00, § 76, z dn. 15 stycznia 2004 r.; *Sakkopoulos p. Grecji*, nr 61828/00, § 38, z dn. 15 stycznia 2004 r.). -/-

37. Co do niniejszej sprawy, na początku Trybunał zauważył, iż nie podlega dyskusji, że skarżący cierpi na wiele przewlekłych i poważnych dolegliwości. W ciągu ostatnich lat był kilka razy hospitalizowany i poddawany specjalistycznemu leczeniu, a w szczególności zabiegom operacyjnym związanym z martwicą tkanek oraz zawałem mięśnia sercowego. Trybunał zauważył również, że z powodu zaawansowanego charakteru dolegliwości skarżącego został uznany przez władze za

niezdolnego do pracy i przyznano mu wysoką grupę inwalidzką. Te same władze zresztą uznały, że jest mu niezbędna opieka ze strony osoby trzeciej, aby mógł żyć w godny sposób. Z opinii medycznych przedłożonych w czasie postępowań krajowych wynika, że skarżący został uznany przez lekarzy specjalistów za pacjenta o wysokim ryzyku zagrożenia nagłym zgonem oraz, że stan jego zdrowia nie może ulec poprawie. -/-

38. Trybunał zauważył, że skarżącemu jest potrzebna stała, wielospecjalistyczna opieka medyczna. Trybunał odnotował w tym kontekście, że w przedmiotowej sprawie Rząd nie przedstawił żadnej informacji dotyczącej jakości opieki medycznej zaoferowanej skarżącemu w zakładzie karnym, czy też leczenia, któremu miał być poddany, czy też na temat warunków, w jakich był on osadzony. Z akt sprawy wynika, że podczas odbywania kary był on poddawany leczeniu w zakładzie karnym oraz, że jednostka penitencjarna, w której jest obecnie osadzony posiada zaplecze szpitalne. -/-

39. Trybunał zauważył również, że w czasie odbywania kary pozbawienia wolności skarżącemu trzy razy udzielono przerwy w odbywaniu kary, z czego ostatnia została udzielona w czerwcu 2007 roku i była przedłużana przez sąd przez około półtora roku. Przerw w odbywaniu kary udzielano z powodu niemożności zastosowania odpowiedniego leczenia biorąc pod uwagę jego stan zdrowia. Ponadto, lekarze specjaliści, szczególnie kardiolodzy, którzy przedłożyli w tym czasie opinie na wniosek sądów jednoznacznie stwierdzili, że skarżący jest trwale niezdolny do odbywania kary oraz, że istnieje ryzyko zagrożenia życia w przypadku dalszego osadzenia. -/-

40. Trybunał zauważył, że od listopada 2008 roku sądy postanowiły o odmiennym sposobie postępowania, podejmując decyzję o niezawieszaniu postępowania wykonawczego. Tymczasem Trybunał nie odnalazł w wydanych przez sądy postanowieniach jakiegokolwiek argumentu wykazującego, że sytuacja i stan zdrowia skarżącego zmieniły się na tyle, by był ponownie zdolny do odbywania kary. Postanowienia te nie opierają się na jakichkolwiek informacjach o charakterze medycznym, które wskazywałyby, że stan zdrowia skarżącego poprawił się, czy też, że opieka medyczna w zakładzie karnym została dostosowana do jego szczególnych potrzeb. -/-

41. Trybunał zauważył, że z postanowienia oddalającego wniosek skarżącego o udzielenie mu przerwy w odbywaniu kary z powodu stanu zdrowia, wydanego przez sąd rejonowy w dniu 6 kwietnia 2009 r. wynika, według opinii lekarza z zakładu karnego, że skarżący mógł być leczony w warunkach więziennych. Niemniej jednak postanowienie to zostało w dniu 12 maja 2009 r. uchylone przez sąd apelacyjny, który uznał, że opinia ta jest niewystarczająca do uzasadnienia dalszego odbywania kary przez skarżącego i dlatego też należy przeprowadzić specjalistyczne badania

lekarskie. Trybunał ubolewał nad faktem, że, tak jak mówił skarżący, a co nie zostało zakwestionowane przez Rząd, pomimo, że upłynął ponad rok od postanowienia sądu apelacyjnego skarżący nie został poddany żadnemu badaniu lekarskiemu, którego potrzebę widział sąd wydający tę decyzję. Trybunał uznał, że opóźnienie to wykazuje, że sądy nie dołożyły należytej w przypadku stanu zdrowia skarżącego staranności. Trybunał sądzi, że niepokój i niepewność, które musiał odczuwać w takiej sytuacji ciężko chory osadzony, mający świadomość swej niezdolności do odbywania kary, a także, dlatego, że według lekarzy specjalistów był pacjentem o wysokim ryzyku zagrożenia zgonem i nade wszystko cierpienia, jakich doznawał z powodu chorób stanowią traktowanie przekraczające stopień dolegliwości przewidziany przez artykuł 3 Konwencji. -/-

42. Informacje te są wystarczające, aby Trybunał stwierdził, że w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia tego przepisu. -/-

II. INNE DOMNIEMANE NARUSZENIA -/-

43. Przytaczając artykuł 6 Konwencji skarżący kwestionuje, że sąd odmówił mu przyznania obrońcy z urzędu. Uważa, że ta niesłuszna odmowa pozbawiła go przedstawienia sprawy w odpowiedni sposób. -/-

44. Trybunał przypominał, że w świetle Konwencji nie ma obowiązku przyznania bezpłatnej pomocy prawnej w sporach w postępowaniach cywilnych. W istocie jest wyraźna różnica między sformułowaniem artykułu 6 § 3c), który gwarantuje prawo do bezpłatnej pomocy prawnej pod pewnymi warunkami w postępowaniu karnym, i artykułu 6 § 1, który nie zawiera odniesienia do pomocy prawnej (*Del Sol p. Francji*, nr 46800/99, § 20, ETPC 2002). -/-

45. Trybunał zauważył, że przedmiotowej sprawie z jednej strony oddalenie wniosku skarżącego miało miejsce po zakończeniu merytorycznego postępowania. Skarżący nie wykazał jednak, że wniosek z datą 24 lutego 2009 r., oddalony w dniu 3 marca 2009 r. wpłynął do sądu we wymaganym terminie, to jest przed 27 lutego 2009 r. to znaczy przed dniem, w którym sąd wydał postanowienie. Z drugiej zaś strony, z pisma skierowanego do skarżącego przez sędziego penitencjarnego wynika, że wniosek został oddalony, ponieważ skarżący nie przedstawił dowodów na trudną sytuację materialną. A w polskim prawie, jedynie osobie, która stosownie wykazała brak środków można przyznać bezpłatną pomoc prawną, wyjąwszy przypadki, w których prawo przewiduje obligatoryjną pomoc prawną, ale taka sytuacja nie miała miejsca w przedmiotowej sprawie. W każdym razie, choć postępowanie było ważną kwestią dla skarżącego, nie było ono jednak tak złożone, żeby pomoc zawodowego prawnika okazała się niezbędna w celu zapewnienia skutecznego rozpatrzenia złożonego przez niego odwołania. Trybunał zauważył zresztą,

że wszystkie argumenty przedłożone przez skarżącego w odwołaniu zostały uwzględnione przez sąd apelacyjny. -/-

46. Wziąwszy powyższe pod uwagę, Trybunał stwierdza, że zarzut jest nieuzasadniony i oddala go zgodnie z artykułem 35 §§ 3 i 4 Konwencji. -/-

III. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI -/-

47. Zgodnie z artykułem 41 Konwencji,

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów oraz jeśli prawo wewnętrzne Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie.”

A. Szkoda -/-

48. Skarżący domagał się 20 000 euro (EUR) z tytułu poniesionej szkody moralnej. -/-

49. Rząd uznał, że kwota ta jest wygórowana. -/-

50. Trybunał uznał, że należy przyznać skarżącemu 10 000 EUR z tytułu szkody moralnej. -/-

B. Koszty i wydatki -/-

51. Skarżący domagał się również 800 EUR z tytułu kosztów i wydatków poniesionych w czasie postępowań krajowych oraz przed Trybunałem. -/-

52. Rząd uważał, że roszczenia te są nieuzasadnione. -/-

53. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału, skarżący jest uprawniony do otrzymania zwrotu kosztów oraz wydatków w takim zakresie, w jakim wykazał, że były one rzeczywiście i konieczne poniesione, i były uzasadnione, co do wysokości. Dokonując swej oceny na zasadzie sprawiedliwości, Trybunał przyznał skarżącemu 100 EUR z tytułu kosztów i wydatków. -/-

C. Odsetki za zwłokę -/-

54. Trybunał uznaje, że odsetki z tytułu niewypłacenia zasądzonych kwot powinny być naliczone według stopy równej krańcowej stopie procentowej Europejskiego Banku Centralnego, powiększonej o trzy punkty procentowe. -/-

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE -/-

1. *Uznaje* skargę za dopuszczalną, co do zarzutu dotyczącego artykułu 3 Konwencji oraz uznaje za niedopuszczalną w pozostałej części ; -/-
2. *Stwierdza*, że doszło do naruszenia artykułu 3 Konwencji; -/-
3. *Stwierdza*
 - a) pozwane Państwo winno wypłacić skarżącemu w ciągu trzech miesięcy, od dnia, w którym wyrok stanie się prawomocny zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji kwotę 10 000 EUR (dziesięć tysięcy euro) z tytułu szkody moralnej powiększoną o podatek, który może być pobrany oraz kwotę 100 EUR (sto euro) z tytułu zwrotu kosztów i wydatków, która będzie przeliczona na polskie złote po kursie z dnia zapłaty; -/-
 - b) od wygaśnięcia wyżej wspomnianego terminu do momentu zapłaty będą płacone zwykłe odsetki według stopy procentowej równej krajowej stopie Europejskiego Banku Centralnego stosowanej w tym okresie, powiększonej o trzy punkty procentowe; -/-
4. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącej dotyczącego słusznego zadośćuczynienia. -/-

Sporządzono w języku francuskim i obwieszczono pisemnie w dniu 27 lipca 2010 roku, zgodnie z artykułem 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału. -/-

Lawrence Early
Kancierz

Nicolas Bratza
Przewodniczący

Repertorium Nr.....

Ja niżej podpisana, Joanna TOKARSKA
tłumacz przysięgły języka francuskiego wpisana
na listę tłumaczy przysięgłych Ministra
Sprawiedliwości pod numerem TP/854/05 stwierdzam
zgodność powyższego tłumaczenia z okazanym
dokumentem sporządzonym w języku francuskim.

Warszawa, dnia20.....r.

Tłumaczenie z języka francuskiego

13

Joanna Tokarska
Tłumacz przysięgły j. francuskiego
Tel. +48 607 107 122